

Pitali smo Ninoslava Kunca

Svestrani umjetnik – stripocrtlač, ilustrator, karikaturist – Ninoslav Kunc, likovni je umjetnik koji je ilustrirao više od 50 knjiga za djecu te dobio niz priznanja i nagrada za svoj dugogodišnji rad. Čast nam je što je iscrpno, bez zadržke, i nadasve inspirativno, odgovorio na naša brojna pitanja.

Zašto ste odlučili biti ilustrator?

Na to pitanje nije jednostavno odgovoriti, jer u životu mnoge stvari jednostavno se dogode prstom sudbine. Ili kako kaže poznati pisac La Fontaine: “Sudbina nas susretne na putovima koje smo izabrali kako bismo je izbjegli.” Od najranijeg djetinjstva privukao me svijet olovaka, gumica i boja. Crtao sam po svemu što mi je došlo u ruke, šarao po knjigama svojih roditelja, pa čak i oslikavao zidove stana nizovima vlakića (na veselje moje mame).

Prvi profesionalni koraci bili su kratki stripovi objavljeni u omladinskim glasilima (“Polet”, “Studentski list”), a onda sam za njih nacrtao i pokoju ilustraciju. Ponuđeno mi je da proširim taj svoj posao na ilustracije u boji kroz suradnju s časopisom “Smib” (za niže razrede pučke škole), u kojem su u to doba surađivali naši poznati umjetnici Ivica Antolčić, Zlatko Bourek, Nives Kavurić Kurtović itd. Uz takvu konkurenciju morao sam se svojski potruditi. Kontinuirano objavljivanje radova jedini je način da se likovna vještina usavrši. Jer, i to je posao koji, poput mnogih, traži zanatsku perfekciju. Jednostavno rečeno, talent je najvažniji, ali bez upornog rada nema uspjeha. Tako je moj posao krenuo u dva smjera, ponajprije stripovski, a onda i ilustratorski. Poslije sam se počeo baviti i dizajnom, a i za to je

(Ilustracija 1. Hrabrica)

djelomično zaslužna ranije spomenuta sudbina, usud, moira ili fatum.

Jesu li Vas škola i učitelji poticali u likovnom stvaralaštvu?

Škola je nesumnjivo zaslužna za moj razvoj kao likovnog umjetnika. Nastavnici su me stalno hrabрили i poticali da radim više i bolje. Svi su prepoznali moj dar, kao likovnog umjetnika, ali i kao glazbeno nadarenog učenika (jer sam išao i u muzičku školu, svirao gitaru, pjevao u školskom zboru itd.). Uostalom, moja prateta je slavna primadona Zinka Kunc. Od pedagoga koji su zaslužni za moj razvoj kao likovnog umjetnika moram spomenuti Franu Radaka (akademskog slikara) koji mi je predavao likovni odgoj u Osnovnoj školi te profesoricu Dobrilu Belamarić koja mi je predavala likovni odgoj u srednjoj školi i navela me da uređujem školski list. Ujedno, tu sam objavio svoj prvi strip. Valja spomenuti i našeg poznatog slikara Josipa Vaništu, profesora koji je predavao crtanje na studiju arhitekture u Zagrebu (od kojega sam odustao). Zanimljiv podatak je da sam od 250 studenata na arhitekturi bio jedini koji je imao ocjenu vrlo dobar (petica je postojala samo za Vaništu i dragog Boga), bile su tri-četiri trojke, a ostalo dvojke. Hvala Vaništi na toj počasti! I, konačno, moj posljednji profesor koji me odveo do diplome je naš veliki slikar (i ilustrator) Mladen Veža (iz Brista u blizini Ploča), a tu moram dodati i profesora Vilka Glihu Selana koji je u to doba bio vrlo plodan i uspješan ilustrator (Ćopićeva “Ježeva kućica” itd.). Nakon toga slijedilo je samoobrazovanje, jer umjetnik uči dok je živ. Proučavao sam radove stotine poznatih slikara, autora stripova, ilustratora, jer umjetnost je beskonačno područje iz kojega valja stalno crpiti inspiraciju. Taj proces doveo je do toga da sam se zatrpao tisućama knjiga i časopisa.

(Ilustracija 2. Gricko)

U čemu pronalazite inspiraciju?

Djelomično sam odgovorio na to pitanje jer umjetnik mora učiti od onih koje smatra boljima od sebe. Inspiracija je onaj mistični fluid koji se ne može objasniti uobičajenim materijalnim kategorijama. Rekli bismo da je to neki oblik prosvjetljenja koji dolazi s božanskih visina. Nadahnuće je polazna točka za svaki posao, a kad je o ilustraciji riječ, jednostavno rečeno, tekst je taj koji umjetnika mora potaknuti da ga uljepša, po mogućnosti nadogradi ili, još bolje, ispriča neku paralelnu priču koja će obogatiti literarno djelo. Dobre ilustracije tekstu moraju dati još jednu dimenziju te na prvi pogled privući čitatelja. Za razliku od vrijedne ilustracije, ima i onih koje su dosadne, suhoparne ili uopće ne odgovaraju tekstu (rekli bismo “tekst

šumom, a ilustracija drumom”). Vjerujem da nikad (svjesno) nisam učinio takvu herezu.

Koja Vam je najdraža knjiga koju ste ilustrirali? Zašto?

Ilustrirao sam više od sedamdeset knjiga za djecu, neke i po nekoliko puta radi ponovljenih izdanja kod različitih izdavača (plus mnoge naslove za odrasle, udžbenike, itd.itd). Zato odgovor na to pitanje nije jednostavan. Kako to obično mnogi vole reći: kao da me pitate koje dijete (od moje mnogobrojne djece) mi je najdraže? Ipak, jednu knjigu moram izdvojiti jer sam je ilustrirao čak tri puta. Radi se o zbirci priča o Pertici Kerempuhu, slavnom pustolovu, iz pera našeg nedavno preminulog akademika i pjesnika Slavka Mihalića. Knjiga je prije mnogo godina ovjenčana nagradom "Ivane Brlić Mažuranić". Prvo izdanje ilustrirao je genijalni Zlatko Bourek. Tako je za mene Petrica postao veliki izazov (i pokušaj da nadmašim Boureka, ako je to uopće moguće). Tekst je jedan od Mihalićevih rijetkih radova za mlade, ali tim više se ističe u njegovom opusu proze. Autor je na svoj duhoviti, poetski način obradio legende o Kerempuhu, vječnom borcu protiv nepravde, lopovluka i licemjerja. To originalno, izvorno djelo, nabijeno događanjima, humorom i satirama mora nadahnuti svakog umjetnika da se na sličan način poigra Petricom kroz šaljive ilustracije. Uživao sam radeći grafike za Mihalićevu knjigu, svaki put nastojeći nadmašiti smoga sebe. Jer tekst je, blago rečeno, urnebesno zabavan. Prava poslastica za ilustratora, ali i za čitatelje. Poslije se lik Petrice Kerempuha provlačio i kroz neke moje stripove.

Objavljivali ste radove od *Poleta do Modre laste*. Koja je nit poveznica? Čemu težite u svom stvaralaštvu? Na što ste osobito ponosni?

Objavljivao sam radove u brojnim časopisima, novinama, knjigama itd. Ima ih na tisuće.

"Polet" je bio i moj uzlet kao strip autora i ilustratora, ali tamo su ilustracije bile često politizirane i pretežno ozbiljnog karaktera. U "Modroj lasti" mogao sam se više razigrati, a urednici su mi uvijek davali tekstove koji su odgovarali mojem senzibilitetu. Ipak, za razliku od nekih naših ilustratora, mogao sam (bez iznimke) uspješno ilustrirati bilo koju temu, proznu ili poetsku. Šaljivi tekstovi bili su mi najdraži.

Jeste li u svom poslu perfekcionista?

Svaki umjetnik mora težiti perfekcionizmu. Neki puta to nimalo nije lagan zadatak jer rokovi znaju biti vrlo kratki, a tekstovi (primjerice udžbenički) vrlo zahtjevni. Svaki umjetnik u svojem opusu ima ilustracija s kojima nije u potpunosti zadovoljan. Ali kako

objasniti poslije publici pod kakvim okolnostima su djela nastala? No, kad god je moguće dajem od sebe maksimum. Ove godine objavljena je strip monografija “Najzabavnije Kuncutarije” koja nudi presjek mojega rada na stripu od “Poleta” do danas. Knjiga ima 272 stranice, a osim stripova tu je niz ilustracija i tekstova. Knjigu sam osmislio, dizajnirao i uredio od prve do posljednje stranice i trudio sam se da sve u njoj bude savršeno. I stari i novi stripovi iznova su obrađeni i “ušminkani” do maksimuma. Trud se odmah primjećuje.

Tko Vam je uzor u crtanju?

Uzora imam vrlo mnogo. Učio sam od najboljih i proučavao praktično sve velike slikare, ilustratore i strip crtače. Nabrajati ih ne bi imalo smisla, jer ih ima mnogo. Ipak, spomenut ću (kad je riječ o stripu, ali i ilustraciji) trojicu najvećih. Prvi je doajen našeg stripa Andrija Maurović, zatim velikan francuske strip scene (ali i genijalni ilustrator) Jean Giraud alias Moebius, te Harold Foster (američki autor slavnog Prica Valianta, najveći umjetnik u domeni realističnog stripa). Kad je o ilustraciji riječ, tu je konkurencija još veća. Moram istaknuti našeg Zlatka Boureka, austrijsku umjetnicu Lisbeth Zwerger, klasika američke ilustracije Normana Rockwella, Švicarca H. R. Gigeru, te modernog digitalnog ilustratora Dave McKeana. To je samo vrh ledene sante.

Umara li Vas ikada crtanje? Kako podnosite zadane rokove?

Crtanje i slikanje me rijetko kad umara u smislu da mi posao počne ići na živce. Baš naprotiv, kad nešto radim “s guštom”, to me opušta i čini sretnim. Ipak, ima poslova koji radi prekratkog roka ili nedefiniranih kriterija znaju biti “kamen u cipeli”!

Budući da ste slobodni umjetnik, uspijevate li živjeti isključivo od umjetničkog rada?

Cijeli radni vijek živio sam od svojega (većinom) samostalnog rada i kao samostalni, “slobodni umjetnik” ili kako angloamerikanci to zovu “freelancer” (slobodni strijelac, u slobodnom prijevodu). Čisto da čovjek postane pijan od slobode. Oko pet godina bio sam i u radnom odnosu kao grafičko-likovni urednik i dizajner u zagrebačkoj “Školskoj knjizi”, a u početku karijere kratko vrijeme obavljao sam poslove dizajnera u našoj poznatoj tvornici “Josip Kraš”. To je onaj narodni heroj za kojega se kaže: borio se, borio i u keks pretvorio, heroj naš, Josip Kraš. Kao samostalni umjetnik / urednik, dizajnirao sam niz časopisa, novina, “Studentski list” u Zagrebu, uredio brojne biblioteke za djecu, mladež i starež itd.itd.

Jesu li Vaša djeca naslijedila dar za crtanje?

Moja mlađa kćer Paula vrlo je talentirana kad je riječ o likovnoj umjetnosti. Dobila je pohvale od svojih profesora i sudjelovala na nizu kolektivnih izložbi (bila je zapažena). No za uspjeh na području umjetnosti, nadarenost nije dovoljna. Novo doba donosi nove medije, budućnost leži u domeni digitalne umjetnosti i internetskog povezivanja svijeta.

Kako provodite slobodno vrijeme?

Nemam nažalost previše slobodnog vremena pa ono malo što uspijem otkinuti od svojega radnog dana, slušanje je glazbe ili gledanje zanimljivih filmova na Blue-ray mediju. Izvan svojega digitalnog brloga, morsko plavetnilo uvijek me mami na sportski ribolov (panulanje, lov liganja i slično). Volim prčkati po ukrasnom zelenilu, cvijeću, brati šparoge, ljekovito bilje, usput šetkati prirodom, upijati sunčeve zrake i udisati svježi morski zrak (oplemenjen mirisima Dalmacije). Volim i kuhati, ali to je posebna tema o kojoj bi mogao pisati u nedogled.

(Ilustracija 4. Pipi Duga Čarapa)

Pratite li televizijske sadržaje? Koje emisije volite?

TV program je nezaobilazni dio moje svakodnevnice. Od najosnovnijih informacija do zabavnog sadržaja. Kultne serije su danas vrhunac televizijske produkcije. Od "Twin Peaksa" do "Breaking bad", "Fargo", zatim povijesnih serija "Rim", "Deadwood", ratnih serija "Band of brothers" i "Pacific", a od filmova najdraži su mi filmovi braće Cohen ("Big Lebowski", "Tko je ovdje lud", "Čovjek kojega nije bilo" itd.) i opus Stevena Spielberga. Volim glazbene serijale o Beatlesima ("Anthology"), Rolling Stonesima, Santani itd. Od ozbiljnijih sadržaja obožavam dokumentarce BBC-ja ("Plavi planet" i serije o prirodi Davida Attenborougha), a redovito pratim i druge dokumentarne filmove (primjerice povijesne) koji su mi zanimljivi između ostalog i radi publicističkih knjiga na kojima radim kao autor. Kao koautor (zajedno s profesorom Petrom Bučevićem) objavio sam knjige "100 slavnih izreka" i "Anegdote o slavnim osobama".

Koju vrstu glazbe slušate?

Moji glazbeni interesi vrlo su raznoliki. Od klasične glazbe, preko rock glazbe do new agea i jazza. Nabrajati afinitete je gotovo nemoguće jer ih ima na pretek. Izdvojit ću nekoliko favorita: KLASIKA: Mozart, Vivaldi, Rodrigo, Eric Satie (ali u izvedbi Alda Ciccolinija); ROCK: od klasičnih velikana (Beatlesa, Rolling Stonesa, Santane, Beach Boysa, Bob Dylana), preko kulturnih autora (Leonarda Cohena, Ry Coodera, Randy Newmana, Tom Waitisa, Paul Simona, Joni Mitchell, Jonathana Richmana, Willy Devillea itd.), do new agea (Andreas Vollenweidera, Lorene

McKennitt, Enye itd.). Kako godine prolaze, sve više plovim mirnijim glazbenim vodama, pa slušam jazz laganice (Diana Krall, Melody Gardot, Madeleine Peyroux) i suvremene jazz velikane: Charlyja Haden (s Pet Methenyjem, Quartet Westom, Keith Jarrettom, Antoniom Forcionem itd.) te primjerice virtuoznog gitaristu Al Di Meolu. Koliko je moj glazbeni interes širok govori činjenica da obožavam kulturni, otkačeni švicarski elektronski duo Yello, blues (a poslije pop-rock) velikane Fleetwood Mac, pop rock ikonu Chrissie Hynde i njezine Pretenderse, disco dance-pop kraljicu Grace Jones, pa do trenutno hiperpopularne Adele.

Koju ste knjigu posljednju pročitali?

Posljednje knjige koje sam pročitao su “Čuj, Pigi, zaljubila sam se” Branke Kalauz (naime, to je posljednji lektirni naslov koji sam ilustrirao), zatim “Čovjek koji se nije smijao” Petera Ackroyda (životopis kulturnog pisca Edgara Allana Poea), “Solitudinis morbus” (zbirka stripova genijalnog talijanskog autora Sergia Toppija), “Poslije Inkala” (zbirka od tri naslova velikana francuskog stripa – Jodorowsky, Moebius, Ladronna) itd.

Gledate li animirane filmove?

Obožavam animirane filmove! Počevši od Walta Disneya (sve što je napravio je savršeno, uključujući i noviju eru sa Pixarom), preko Zagrebačke škole animiranog filma (primjerice kulturnog prof. Baltazara), pa do ostalih (novijih) 3D filmova. Vizualno i animacijski su svi izvanredni, jedino kod nekih priče malo šepaju. Velike pomake u (stop) animaciji napravio je odlični britanac Nick Park (“Wallace & Gromit”, “Pirati”), zatim Japanac Hayao Miyazaki (“Avanture male Chihiro”, “Pokretni dvorac”) koji je velikan klasične animacije, a od novijih filmova sviđa mi se “Despicable me” ili, u našoj inačici, “Kako je Gru ukrao mjesec” Chris Meledandrija (producenta koji je stvorio “Ledeno doba”), u kojem se pojavljuju urnebesno zabavni Minions (Malci u našem prijevodu). Minionsi (smiješni žutanjci, koji brbljaju komično nerazumljivim jezikom, upravo su dobili svoj hit film i pune kino blagajne. Preporučam i neobični digitalno animirani film “Book of life” (“Knjiga života”, koja govori o meksičkom svijetu mrtvih).

(Ilustracija 5. Pokretni dvorac)

Što biste poručili učenicima OŠ „Janjina“?

Nikad nemojte odustati od vlastitih snova, čežnji i želja. Upornost je često ključni čimbenik u svemu, umjetnosti, znanosti, sportu, sportskom ribolovu, pa čak i u ljubavi. Ni kad vam je najteže, ne gubite vjeru u svoju sretnu zvijezdu...

(Ilustracija 6. Miševi i mačke naglavačke)

(Pitanja su postavili novinari OŠ „Janjina“.)